

DECIZIE

26 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecător

Judecători

Valeriu Doagă

Svetlana Filincova

Tamara Chișca-Doneva

Victor Burduh

Luiza Gafton

examinând recursul declarat Gheorghe Străisteanu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind constatarea încălcării dreptului de acces la informație și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 28 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Gheorghe Străisteanu, menținută hotărârea din 17 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă :

La 12 octombrie 2017, Gheorghe Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind constatarea încălcării dreptului de acces la informație și repararea prejudiciului moral (f.d. 3-10).

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, la 10 septembrie 2017, ora 12:35, prin intermediul poștei electronice, la adresa mail@fisc.md, a expediat o cerere în baza Legii privind accesul la informație, prin care a solicitat să fie informat despre faptul dacă reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Vladimir Cimpoeș, a întocmit în privința sa careva acte juridice, care este amenda aplicată, în temeiul cărei legi, care este fapta ilegală. Totodată, a solicitat să i se expedieze actul juridic eventual întocmit.

Reclamantul a susținut că, din extrasul mesageriei electronice rezultă că, angajații Serviciului Fiscal de Stat au recepționat cererea la adresa electronică mail@fisc.md în aceeași zi, 10 septembrie 2017, ora 12:35:39.

A mai menționat că, prin cererea expedită, a solicitat confirmarea recepționării, cu indicarea datei și numărului de înregistrare a cererii, fapt ce nu a avut loc.

În legătură cu acest fapt, la 12 septembrie 2017, ora 12:22, a solicitat repetat comunicarea datei și numărului de înregistrare a cererii din 10 septembrie 2017.

A mai invocat că cererea repetată a fost recepționată de angajații Serviciului Fiscal de Stat în aceeași zi, 12 septembrie 2017, ora 12:22:56. Însă, data și numărul de înregistrare a cererii din 10 septembrie 2017 nu i-au fost comunicate nici după solicitarea repetată.

A susținut că angajații Serviciului Fiscal de Stat i-au încălcat grav dreptul la informație și dreptul la examinarea cererii din 10 septembrie 2017 în termenul stabilit de lege, or, de la data expedierii și recepționării cererii din 10 septembrie 2017 au trecut 33 zile, însă informația solicitată nu a fost primită.

În drept, acțiunea a fost întemeiată pe prevederile art. 16, art. 24-25 din Legea contenciosului administrativ, art. 16, art. 21-23 din Legea privind accesul la informație, art. 14-15, art. 1398, art. 1404, art. 1416 Cod civil.

Reclamantul a solicitat constatarea încălcării dreptului la informație și dreptului la examinarea cererii din 10 septembrie 2017 în termenul stabilit de lege; obligarea Serviciului Fiscal de Stat să examineze cererea din 10 septembrie 2017 în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare și să-i prezinte informația solicitată; încasarea din contul Serviciului Fiscal de Stat a sumei de 11200,00 lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinare în termenul prevăzut de lege a cererii din 10 septembrie 2017 și prin refuzul de a furniza informația solicitată.

Prin hotărârea din 17 noiembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea a fost admisă parțial. S-a constatat îngrădirea dreptului reclamantului Gheorghe Străisteanu de acces la informație la soluționarea cererii din 10 septembrie 2017. A fost obligat Serviciul Fiscal de Stat să examineze cererea lui Gheorghe Străisteanu adresată Serviciului Fiscal de Stat prin intermediul poștei electronice la 10 septembrie 2017. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 46, 60-63).

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 23 noiembrie 2017, Gheorghe Străisteanu a declarat apel împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu rejudecarea cauzei și admiterea integrală a cerințelor indicate în cererea de chemare în judecată, în partea încasării prejudiciului moral cauzat (f.d. 51-59).

Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, prin decizia din 28 aprilie 2018, a respins apelul declarat de Gheorghe Străisteanu, a menținut hotărârea din 17 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 89-96).

La 02 iulie 2018, Gheorghe Străisteanu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, în partea cerinței cu privire la repararea prejudiciului moral, considerând că în această parte hotărârile judecătorești au fost emise intenționat vădit ilegal, contrar tuturor prevederilor legislației naționale și internaționale (f.d. 111-118).

Recurentul consideră că decizia instanței de apel, în partea respingerii cerinței privind repararea prejudiciului moral, este pasibilă a fi casată, or, aceasta este emisă cu aplicarea unei legi care nu trebuia să fie aplicată și interpretarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Solicită admiterea cererii de recurs, casarea parțială a deciziei și anume în partea ce ține de repararea prejudiciului moral, hotărâre din 17 noiembrie 2017 și integral decizia din 24 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admise integral cerințele indicate în cererea de chemare în judecată, în partea încasării prejudiciului moral cauzat. Precum și încasarea din contul Serviciului Fiscal de Stat în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu a sumei de 11200 lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termenul prevăzut de lege a cererii din 10 septembrie 2017 și prin refuzul de a furniza informația și documentele solicitate.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Potrivit scrisorii de însoțire nr. 5937-3 (f.d. 97), Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților copia deciziei din 24 aprilie 2018 la data de 24 mai 2018 și prin urmare recursul declarat de Gheorghe Străisteanu la 02 iulie 2018 este depus în interiorul termenului prevăzut de lege.

La 18 iulie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs intimatului Serviciul Fiscal de Stat, informând pe acesta că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii (f. d. 122).

Prin referința depusă la 24 august 2018, intimatul Serviciul Fiscal de Stat relevând prevederile art. 432 și art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, a solicitat respingerea recursului, cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii instanței de fond, invocând faptul că hotărârile instanțelor ierarhic inferioare sunt motivate și dau răspuns la toate întrebările din cererea de chemare în judecată, inclusiv și în partea ce ține de pretenția pecuniară a reclamantului.

Prin încheierea din 05 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, cererea de recurs depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva deciziei din 28 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a considerat că examinarea recursului este posibilă fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat de Gheorghe Străisteanu, în limitele invocate, pe baza materialelor din dosar și a referinței depuse de Serviciul Fiscal de Stat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Gheorghe Străisteanu este întemeiat și urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii pretenției privind încasarea prejudiciului moral și emiterea în această parte a unei noi hotărâri, cu menținerea în rest a actelor judecătorești.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

După cum denotă actele cauzei, la 10 septembrie 2017, ora 12:35, Gheorghe Străisteanu, prin intermediul poștei electronice, la adresa mail@fisc.md, a expediat o cerere în baza Legii privind accesul la informație solicitând să fie confirmată recepționarea, cu indicarea datei și numărului de înregistrare a cererii (f.d. 15).

Prin cerere, Gheorghe Străisteanu a solicitat să fie informat, în termenul stabilit de lege, despre faptul dacă reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Vladimir Cimpoeș, a întocmit în privința lui acte juridice (decizie, încheiere, proces-verbal), eventuala amenda aplicată, în temeiul cărei legi, care este fapta ilegală sau oricare eventual act întocmit în privința sa (f.d. 14).

Potrivit extrasului din poșta electronică straisteanugheorghe@gmail.com, Serviciul Fiscal de Stat a recepționat cererea la adresa electronică mail@fisc.md, la ora 12:35:39, 10 septembrie 2017 (f.d. 16).

La data de 12 septembrie 2017, prin mesaj expediat prin poșta electronică la adresa mail@fisc.md, Gheorghe Străisteanu a solicitat repetat confirmarea recepționării, data și numărul de înregistrare a cererii din 10 septembrie 2017.

Mesajul din 12 septembrie 2017 expediat de pe adresa electronică straisteanugheorghe@gmail.com, a fost recepționat de Serviciul Fiscal de Stat la ora 02:22:56, 12 septembrie 2017 (f.d. 18).

La 12 octombrie 2017, Gheorghe Străisteanu invocând încălcarea gravă a dreptului la informație, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului de acces la informație și repararea prejudiciului moral.

Fiind investită cu judecarea cauzei în speță, prima instanță a ajuns la concluzia admiterii parțiale a acțiunii.

Având în vedere faptul că, cererea lui Gheorghe Străisteanu din 10 septembrie 2017 nu a fost examinată și soluționată de către Serviciul Fiscal de Stat, în conformitate cu dispozițiile Legii privind accesul la informație, instanța de fond a constatat îngrădirea dreptului lui Gheorghe Străisteanu la accesul la informație. A obligat Serviciul Fiscal de Stat să examineze cererea lui Gheorghe Străisteanu adresată Serviciului Fiscal de Stat prin intermediul poștei electronice la 10 septembrie 2017. În rest acțiunea a fost respinsă (f.d. 60-63).

Judecând apelul declarat de Gheorghe Străisteanu, în partea respingerii pretenției privind repararea prejudiciului moral, instanța de apel a ajuns la concluzia respingerii acestuia și menținerii hotărârii primei instanțe (f.d. 89-95).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, soluția oferită de prima instanță este justă și argumentată, fiind în concordanță cu normele legislative naționale pertinente cazului, dar și practica CtEDO.

Colegiul civil al Curții de Apel Chișinău a remarcat că, având în vedere caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de reclamant, precum și circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, instanța de fond întemeiat a conchis că admiterea revendicărilor cu privire la constatarea încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit de reclamant.

Luând în considerare faptul că, recurentul a contestat soluțiile instanțelor ierarhic inferioare doar în partea respingerii pretenției privind repararea prejudiciului moral, instanța de recurs va verifica temeinicia hotărârii primei instanțe din 17 noiembrie 2017 și deciziei instanței de apel din 28 aprilie 2018 doar în această parte.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că la soluționarea cauzei, fiind stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea cauzei în fond, concluziile instanței de apel și a instanței de fond în partea respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, sunt nefondate, fapt ce rezultă din interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios în coroborare cu materialul probator prezentat de părți.

În favoarea concluziei enunțate instanța de recurs reține că, potrivit art. 24 din Legea cu privire la accesul la informație nr. 982-XIV din 11 mai 2000, în funcție de gravitatea efectelor pe care le-a avut refuzul nelegitim al funcționarului public, responsabil pentru furnizarea informațiilor oficiale, de a asigura accesul la informația solicitată, instanța de judecată decide aplicarea unor sancțiuni în conformitate cu legislația, repararea prejudiciului cauzat prin refuzul nelegitim de a furniza informații sau prin alte acțiuni ce prejudiciază dreptul de acces la informații, precum și satisfacerea neîntârziată a cererii solicitantului.

În conformitate cu prevederile art.1422 alin.(1) și (2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Conform art. 1423 Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul și statutul social al persoanei vătămate.

Astfel, la examinarea cerinței privind compensarea prejudiciului moral, instanța reține că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

Respectiv, fiecare persoană care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul adus, dar numai instanța de judecată este împuternicită de lege să aprecieze cuantumul prejudiciului moral, conducându-se de noțiunea reparării rezonabile, de circumstanțele cazului concret, de personalitatea părților.

Cuantumul compensației depinde și de durata menținerii consecințelor vătămării. Instanța de judecată, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, i-a în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul.

Pe cale de consecință, luând în considerare că de către instanțele de judecată a fost constatată violarea dreptului lui Străisteanu Gheorghe de a primi răspuns la cererea din 10 septembrie 2017, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră întemeiată pretenția recurentului-reclamant privind repararea prejudiciului moral cauzat prin nefurnizarea informației solicitate.

Reieșind din criteriile prevăzute de lege pentru determinarea unei reparații echitabile a prejudiciului moral cauzat, în funcție de circumstanțele cauzei, precum și de pretențiile invocate, de complexitatea cauzei, de comportamentul părților, de conduita furnizorului de informație și de importanța procesului pentru reclamant, instanța de recurs consideră că este necesară acordarea sumei de 200,00 lei cu titlu de prejudiciu moral, care în opinia instanței de apel este una echitabilă și care constituie o satisfacere echitabilă, nefiind excesivă pentru intimat, dar care concomitent nu poate constitui un venit nejustificat pentru recurentul-reclamant.

Totodată urmează a fi punctat faptul că suma solicitată de reclamant cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 11200,00 lei este una exagerată și nejustificată. Or, stabilirea cuantumului despăgubirilor se impune prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Ba mai mult, acesta trebuie astfel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victime.

Instanța de recurs consideră eronată concluzia instanțelor inferioare, potrivit căreia recunoașterea încălcării dreptului de acces la informare reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă suficientă, or, această constatare nu este de natură să restabilească echitatea socială și suferințele cauzate prin nefurnizarea în termenul prevăzut de lege a informației solicitate, însă suma de 200,00 lei ar putea acoperi suferințele suportate de reclamant, în contextul în care constatarea de către instanță a dreptului încălcat și dispunerea reparării acestuia constituie, inclusiv potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza Amihalachioaie c. Moldovei) o compensație a prejudiciului moral cauzat. Or, dreptul de acces la informație constituie un drept fundamental al persoanei, garantat atât de legislația națională, cât și de cea internațională, iar instanțele au stabilit deja comiterea de către pârâțul-intimat a faptei ilicite sus-indicate, iar încălcările corespunzătoare pot cauza recurentului-reclamant sentimente de anxietate, neliniște, perturbare a vieții, disconfort și retrăire, incapacitate de a se bucura în modul cuvenit de garanțiile prescrise de lege, etc., atribuite și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului la categoria componentelor prejudiciului moral, respectiv, a suferințelor psihice (cauzele Sommerfeld vs. Germania, McFarlane vs. Irlanda).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră, că mărimea prejudiciului moral stabilit este o sumă echitabilă în raport cu suferințele morale și psihice suportate de reclamant.

Din considerentele menționate și având în vedere că instanțele ierarhic inferioare au stabilit pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei în fond, însă au apreciat arbitrar pretenția reclamantului privind încasarea prejudiciului moral, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Gheorghe Străisteanu, de a casa hotărârea decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea încasării

prejudiciului moral și de a emite în această parte o hotărâre nouă, prin care pretenția lui Gheorghe Străisteanu cu privire la repararea prejudiciului moral se admite parțial, cu încasarea sumei de 200,00 lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la informație.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Gheorghe Străisteanu.

Se casează parțial decizia din 28 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 17 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind constatarea încălcării dreptului de acces la informație și repararea prejudiciului moral, în partea respingerii pretențiilor cu privire la repararea prejudiciului moral și se emite în această parte o hotărâre nouă prin care:

Se admite parțial pretenția lui Gheorghe Străisteanu cu privire la repararea prejudiciului moral.

Se încasează de la Serviciul Fiscal de Stat în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu suma de 200 (două sute) lei 00 bani, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului de acces la informație.

În rest, decizia din 28 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 17 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător

Valeriu Doagă

Judecători

Svetlana Filincova

Tamara Chișca-Doneva

Victor Burduh

Luiza Gafton